

מתן

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

חזקת הבתים – דף מספר 23

בס"ד, י"ג באייר תשס"ד.

מו:-מט. - אריסין, נוגע בעדות ותליוה וזבין

א. מו:-מז:

1. לימדו את הסוגייה עם רשב"ם.
2. שימו לב למבנה הסוגייה – מספר היחידות, זיקתן למשנה, הדיון על נוגע הדומה לסוגייה מג בעניין שותף.
3. נוגע:
 - מדוע אינו נחשב נוגע באריס ובאית ליה שדה אחריתא – האין שום רווח?
 - מז. תד"ה קבלן. להרחבה – הרמב"ן והרשב"א בגיטין מט: חולקים על יסודם שניתן לגבות מהקבלו מזיבורית במקרה שיש ללווה רק זיבורית.

ב. תליוהו וזבין

1. מז:, "אמר רב הונא... לא ניתן ליכתב" (מט.).
2. עמדו על הסבר דינו של רב הונא ועל ראיות הסוגייה.
3. מה בין עמדת רבא ועמדת רב הונא? סכמו את שיטות האמוראים העיקריות ואת הסבריהן.
4. תליוהו וקדיש:
 - ראו מח: תד"ה תינח דקדיש בכספא.
 - שני ביאורים לתינח דקדיש ברשב"ם.
5. טאבי תלה:
 - לרקע - עיינו משנה כתובות יח:.
 - ברשב"ם ובתד"ה אמר רב נחמן יש דיון האם מדובר במימרת רב נחמן בכתב ידם יוצא ממקום אחר.

בבא בתרא מו: המבורג 165

והעריסין

אמאי? מעיקרא פלגא והשתא כולה!

א"ר יוחנן: עריסי בית אבות שאנו.

אמ' רב נחמן: עריס שהוריד עריסין תחתיו יש לו חזק', לא עביד איניש דנחתי ארישי לארעיה ושתיק.

וא"ר יוחנן: עריס שחילק עריסין אין לו חזק'.

מאי טע' הרמנא בעלמא שויה.

5

שלח ליה רב ()[נחמן בר רב חסדא לרב נחמן בר יעקב: ילמדנו? ר? בינו] עריס מעיד או אינו מעיד?

[הוה יתיב רב יוסף קמיה].

א' ליה: הכי קאמ' שמואל: עריס מעיד.

והתניא: עריס אינו מעיד.

לא קשיא, הא דאית ליה פירי בארעי', הא דלית ליה פירי בארעיה.

10

מתן

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

חזקת הבתים – דף מספר 23

בס"ד, י"ג באייר תשס"ד.

עמל"ק סימן

- 15 תנו רבנן:
ערב מעיד ללוה - והוא דאית ליה ארעא אחריתי;
מלוה מעיד ללוה - והוא דאית ליה ארעא אחריתי;
לוקח ראשון מעיד ללוקח שני - והוא דאית ליה ארעא אחריתי; (מח ע"א)
קבלן - אמרי לה מעיד ואמרי לה אינו מעיד.
20 אמרי לה מעיד - והוא דאית ליה ארעא אחריתי;
ואמרי לה אינו מעיד - ניחא ליה לקיימא תרויהו בדיה, דכי אתי בעל חוב מהיכא דניחא ליה לשקול.
- א"ר יוחנן:
25 אומן אין לו חזק, בן אומן יש לו חזקה,
עריס אין לו חזקה, בן עריס יש לו חזקה,
גולן ובן גולן אין לו חזקה, בן בן [גולן] יש לו חזקה.
היכי דמי?
אי דאתו בטענתא דאבוהון, אפלו הנך נמי!
אי דקא אתו בטענתא דנפשיהו, אפלו האי נמי!
30 לא צריכא, דאמרי עדים בפנינו הודה לו. ! [א איכא דלא גרסי ליה]!
הנך - איכא למימר קושטא קאמרי,
גולן - אע"ג דאודי ליה, לא, כרב הונא,
דאמ' רב הונא: אי לאו דאודי ליה, הוה ממטי ליה ולחמאריה לשחזור.
35 אמ' רבא: פעמים שבן בן גולן נמי אין לו חזקה + [פעמים שאפלו בן גולן? נמי יש לו?],
היכי דמי?
כגון דאתו בטענתא דאבא דאבוי.
היכי דמי גולן?
א"ר יוחנן: כגון שהוחזק על שדה זו בגולנות,
40 רב חסדא אמ': כגון של בית פל' שהורגין נפשות על הממון.
- תנו רבנן:
אומן אין לו חזקה, ירד מאומנתו יש לו חזקה.
עריס אין לו חזקה, ירד מעריסותו יש לו חזקה.
45 בן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם.
בשלמ' בן שחלק אצטריך, סל' דע' אמ' אחולי אחיל גביה אבוה, קמ"ל דלא, אלא אשה שנתגרשה, פשיטא!
לא צריכא (מח ע"ב) במגורשת ואינה מגורשת,
וכר' זירא א"ר ירמיה אמ' שמואל, דאמ': כל מקום שאמרו חכמ' מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה.
אמ' רב נחמן אמ' לי הונא:
50 וכולן שהביאו ראייה - ראיתן ראייה, ומעמידין שדה בידן.
גולן אע"פ שהביא ראייה - אין ראיתו ראייה ואין מעמידין שדה בידו.
מאי קמ"ל? תנינא! לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל <משנה גיטין ה, ו>
לאפוקי מדרב,
דאמ' רב: לא שנו אלא דאמ' ליה לך חזק וקני אבל בשטר קנה,
קמ"ל כדשמואל,
55 דאמ' שמואל: אפלו בשטר נמי לא קנה עד שיכתוב אחריות נכסים.
ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן: קרקע אין [לו], אבל מעות יש לו.
במה דברים אמורים? בשאמרו עדים בפנינו מנה לו, אבל אמרו עדים בפנינו הודה לו, לא,
כדרב כהנא,
60 דאמ' רב כהנא: אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה לשחואר.
- אמ' רב הונא: תליוה זובין זביניה זביני.
מנא ליה לרב הונא הא?
אילימא כל דזבין איניש אי לאו דאניס לא הוה מזבין ואפלו הכי זביניה זביני,
65 ודילמ' שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחריני?
אלא מדתניא: (מח ע"א)
'יקריב אותו' - מלמד שכופין אותו.

מתן

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

חזקת הבתים – דף מספר 23

בס"ד, י"ג באייר תשס"ד.

- יכול אפלו בעל כרחו?
ת"ל לרצונו.
- 70 הכיזד? כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.
ודילמא שאני התם דניחא ליה דתהוי כפרה?
ואלא מדרסופא:
וכן אתה אומ' בגטי נשים שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני.
ודילמ' התם נמי מצוה לשמוע דברי חכמ'?
- 75 אלא סברא הוא, אגב אונסיה גמר ומקני.
מתיב רב יהודה: גט המעושה בישראל כשר בגוים פסול <משנה גיטין ט, ח>.
ואמאי [פסול], לימא אגב אונסיה גמר ומגרש?
הא אתמר עלה:
- 80 אמ' רב מרשיא: דבר תורה אף בגוים כשר. ואמאי אמרו פסול? כדי שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה
את עצמה בגוי ומפקעת את עצמה מיד בעלה.
מתיב רב המנונא: לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל <משנה גיטין ה, ו>.
אמאי, לימא אגב אונסיה גמר ומקני?
הא אתמר עלה:
- 85 אמ' רב: לא שנו אלא דאמ' ליה לך חזק וקני, אבל בשטר קנה.
ולשמואל דאמ' אפלו בשטר לא קנה, מאי איכא למימר?
מודה שמואל היכא דיהב להו זוזי.
ולרב ביבי דמסיים בה משמיה דרב נחמן קרקע אין לו אבל מעות יש לו, מאי איכא למימר?
דרב ביבי דמסיים בה מימרא הוא, ומימרא לרב הונא לא סבירא ליה.
אמ' רבא: הילכת' תליוה וזבין זביניה זביני.
- 90 ולא אמרן אלא דאמ' (מח ע"ב) שדה סתם, אבל שדה זו לא.
ולא אמרן אלא דלא ארצי ליה זוזי, אבל ארצי ליה זוזי לא.
ולא אמרן אלא דלא הוה ליה לאשתמוטי, אבל הוה ליה לאשתמוטי לא.
והיל' בכלהו הוו זביני ואפלו בשדה זו, דהא אשה כשדה זו דמיא.
ואמ' אמימר: תלוה וקדיש קדושיה קדושין.
- 95 רב אשי אמ': אשה ודאי לאו קדושיה קדושין, הוא עשה שלא כהוגן לפי כך עשו בו שלא כהוגן.
אמ' ליה רבינא לרב אשי: תינח דקדיש בכספא, דקדיש בכיאה מאי איכא למימר?
אמ' ליה: שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות.
טאבי תלא לפפי באכנרא וזבין.
חתם רבה בר בר חנה אמודעא ואאשקלתא.
- 100 אמ' רב הונ': מאן דחתם אמודעא שפיר קא חתם, ומאן דחתם אאשקלתא שפיר קא חתם.
מה נפשך? אי מודעא לא אשקלתא, ואי אשקלתא לא מודעא! מאי קאמ'?
הכי קאמ': אי לאו מודעא, מאן דחתם אאשקלתא שפיר חתם.
רב הונא לטעמיה, דאמ' רב הונא: תליוה וזבין זביניה זביני.
איני? והאמ' רב נחמן:
- 105 אמנה היו דבריני (מח ע"א) אין נאמנין,
מודעא היו דבריני אין נאמנין.
הני מילי על פה, דלא אתי על פה ומרע ליה לשטרא, אבל הכא אתי שטרא ומרע ליה לשטרא.
גופה אמ' רב נחמן אמנה היו דבריני אין נאמנין מודעא היו דבריני אין נאמנין
מר בר רב אשי אמ':
- 110 אמנה היו דבריני אין נאמנין,
מודעא היו דבריני נאמנין,
מאי טע'?
- מודעא ניתן ליכתב אמנה לא ניתן ליכתב.